

בבית הדין הצבאי המחוזי

במחוז שיפוטי מרכז

בפני: סא"ל סיגל טורג'מן - שופטת

(ע"י ב"כ, קמ"ש אור בר)

בעניין: התובע הצבאי

נגד

(ע"י ב"כ, סגן אירנה בוצ'צקי)

ק/XXX סמל מ' ב'

הכרעת - דין

על פי הודאתו, מורשע הנאשם בעבירה של היעדר מן השירות שלא ברשות, לפי סעיף 94 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, על כי נעדר מיחידתו, חטמ"ר עציון, מיום 7.12.2016 ועד יום 20.5.2018, בסך הכל 530 ימים, בהתאם לכתב האישום ולפרטים הנוספים.

ניתנה היום, 25/11/2018, ה' בתמוז התשע"ח, והודעה בפומבי ובמעמד הצדדים.

שופטת

גזר - דין

1. הנאשם, סמל מ' ב', הורשע על פי הודאתו בעבירה של היעדר מן השירות שלא ברשות, על כי נעדר מיחידתו במשך 530 ימים, עד להתייצבותו. הצדדים נחלקו אשר לעונש הראוי לו ולכן כל צד טען כראות עיניו.

נסיבותיו האישיות של הנאשם

2. הנאשם גויס לצה"ל ביום 12/08/2014 ולאחר שסיים הכשרות מתאימות במסגרת קד"צ נהיגה, שירת כנהג בט"ש. לחובת הנאשם 598 ימי היעדרות בעקבות 4 היעדרויות שהחלו בחודש יוני 2016 עד חודש דצמבר 2016, אז החל בהיעדרות הנוכחית שנמשכה כשנה וחצי. מטפסי התלונה עלה, כי נוכח המוטיבציה שגילה להמשך שירות, בשתיים מן התלונות, החליט מפקדו להטיל עליו עונש מחבוב מותנה בן 20 ימים ולהאריך את התנאי. כעת העונש המותנה חב הפעלה.

3. ביום בו החל הנאשם את היעדרותו הנוכחית שוחח עמו מפקדו, המ"פ רב סרן ו', שעה שהתכוון לבוא לאסוף אותו מבית החייל והנאשם השיב "אני לא מתכוון לומר לך [איפה אני] וגם לא מתכוון לחזור לבסיס... אני לא מתכוון להגיע לצבא" (ת3).

4. ההגנה הגישה תיעוד נרחב של מפגשיו של הנאשם עם גורמי בריאות הנפש החל מיום 24/07/2013 בלשכת הגיוס, עובר לשירותו הצבאי והמשך במהלך כליאתו הנוכחית (ס1+2ס). גם בטופס דיווח ההיעדרות קיימת התייחסות לטיפול קבנ"י שעבר ולטיפול ת"ש (ס5), אליו התייחס גם הסמח"ט בראיון שערך לו עם כניסתו לתפקיד (ס6).

5. בעת הפגישה עם הפסיכיאטרית במתקן הכליאה, תיאר הנאשם כי שנתיים קודם לכן במהלך סיור משותף נהרג החבר הכי טוב שלו ונכנס לדיכאון עמוק, היה בוכה כשנזכר בו, חווה פלאשים של האירוע מספר פעמים, כאשר "כבר לא יכולתי", דרך וכיוון נשק לצווארו. בנוסף התלונן כי במהלך תקופת העריקות סבל מתקופות דיכאון שהתגברו כך שמרבית הזמן לא תפקד כראוי. בחוות הדעת הפסיכיאטרית צוינו מספר נקודות זמן שבהן נמצאו סתירות ופערים בנתונים שמסר. לבסוף התרשמה הפסיכיאטרית מהפרעת אישיות מאשכול B עם קווים נרקיסיסטים בולטים והמליצה על פרופיל 21 נפשי, אשר הותאם לו ביום 17/06/2018 (ס7).

6. בנוסף הוצגו מסמכים המלמדים על מצבו הכלכלי של הנאשם.

7. כאשר נעצר הנאשם מסר באמרתו (ת4), כי היו לו "סיבות" להיעדרות. בין היתר ציין "היו לי חובות בעבר והצבא לא עזר לי עם זה ובא נגדי ובנוסף יש לי פוסט

טראומה שנגרם עקב הצבא... סגרתי את החובות שלי וכבר לא יכולתי להרגיש נרדף אז רציתי לסיים עם זה".

8. הנאשם התייצב בפני בית הדין ותיאר את השתלשלות שירותו הצבאי, את הרקע לביצוע ההיעדרות, את תקופת ההיעדרות עד אשר התייצב. הנאשם התייחס לקשיים כלכליים, למצב בבית וטיפולים נפשיים וסוציאליים שעבר לאורך השנים. הוא התייחס לאירוע מבצעי שבמהלכו נהרג חבר טוב לאחריו החלו דיכאונות ותופעות נוספות. לטענתו לא קיבל טיפול ראוי בשירות ולכן ניסה להתאבד. לשאלת התובע השיב כי הגורם להיעדרות נעוץ היה במצבו הקשה ובתחושה כי לא התייחסו אליו.

9. בדברו האחרון ציין הנאשם כי עבר במהלך הכליאה מספר רב של התמוטטויות עצבים והתקפים, כאשר לטענתו אין לגורמי הכליאה כיצד לטפל בו. עם זאת, אני "מנסה כמה שיותר להעביר את הכליאה בטוב אבל אני כבר חושש לבריאותי, אני מרגיש שהמצב הנפשי שלי הולך ונהיה יותר גרוע".

טיעוני הצדדים

10. התביעה ביקשה להחמיר בעניינו של הנאשם לנוכח תקופת ההיעדרות הממושכת. התובע הדגיש כי למרות פיטוריו של הנאשם, מדובר במי שנעדר 4 פעמים על אף שהצבא השקיע בהכשרתו במסגרת קד"צ ובמתן סיוע צבאי בהיותו חייל בודד. התובע ביקש לראות לצד תקופת השירות המשמעותית, את ההזדמנויות שקיבל הנאשם ממפקדיו. עוד ציין כי לדברי הנאשם הבסיס לחובותיו הוא רכישת אופנוע. לטענת התובע הנאשם זכה לטיפול קבנ"י ממושך בניגוד לטענתו שלא נמצאה לו אוזן קשבת. אשר לסעיף הנפשי שהותאם לנאשם ביקש לתת לכך משקל נמוך כיוון שאירוע הפוסט טראומה הנוגע לחבר שנהרג לא אותר ועדותו של הנאשם, כמו גם הדברים שמסר בטיפול, נמצאו לא אמינים ומלאים בסתירות. נוכח הערכים הצבאיים שנפגעו, ביקשה התביעה להחמיר עם הנאשם ולהשית עליו עונש מעל רף הרישום הפלילי המלא והורדה לדרגת טוראי.

11. הסנגורית המלומדת ביקשה לתת משקל מרבי לכך שהנאשם שירת במשך תקופה של כשנתיים וחצי בתפקיד משמעותי של נהג לוחם בגזרת איו"ש, בתקופה שהייתה זו גזרה "חמה". לטענתה, יש לראות בהיעדרותו משום היעדרות שאפקטיבית נמשכה 8 חודשים בלבד עד למועד שבו היה אמור להשתחרר משירות. הסנגורית ביקשה להתחשב בכך שהנאשם התגייס כחייל בודד ופירטה את הרקע המשפחתי המורכב. לטענתה, בשנת 2016 חווה משבר שהוביל לשינוי במצבו והתרשמות גורמי בריאות הנפש הייתה כי יש לו הפרעת אישיות. לטענתה, אילו היו מאבחנים את עניינו כבר אז, הייתה נמנעת היעדרותו ולכן יש לראות בהיעדרות כולה כהיעדרות טכנית. הסנגורית

הדגישה כי הנאשם התייצב ובחר לסיים את עניינו, כשיש לקחת בחשבון שהוא פטור משירות ולא צפוי לחזור ליחידה, דבר המקשה באופן משמעותי את שיקולי ההרתעה ומפנה את מקומו לשיקולי השיקום. הסנגורית הפנתה למתחמי ענישה שבין 20 ל-50 ימים, כאשר עונשים מותנים הווארכו בסופו של דבר. בהתחשב בכל אלה, עתרה הסנגורית להסתפק בימי מעצרו של הנאשם.

דיון והכרעה

12. תיקון 113 לחוק העונשין עיגן את עקרון ההלימה כעקרון המנחה בענישה ופירט את השיקולים בהם רשאי בית המשפט להתחשב בעת גזירת העונש תוך הבניית תהליך גזירת הדין. לפי הוראת סעיף 40ב, "העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו".

13. לצורך קביעת מתחם הענישה ההולם, יש להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה וב"נסיבות הקשורות בביצוע העבירה" (סעיף 40ג).

14. במקרה שלפנינו מדובר בהיעדרות ממושכת של כשנה וחצי לאחר שבמשך תקופה של כחצי שנה נעדר הנאשם 4 פעמים לתקופות קצרות, כאשר אף תלוי ועומד בעניינו עונש מחבוש מותנה בן 20 ימים שכיום הוא חב הפעלה. עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך כי הנאשם נמצא בסופו של תהליך, לאחר שכבר קודם לכן ניתנו התייחסויות לגבי מצבו הנפשי, כמי שסובל מהפרעת אישיות והותאם לו פרופיל 21 נפשי.

15. עבירת ההיעדרות מן השירות נועדה להגן על אינטרסים ציבוריים ביטחוניים חשובים של שמירה על חוסנו של הצבא, מניעת הפגיעה ביכולתו לתכנן כוח אדם לצד שמירה על לכידותה של החברה ועל חלוקת הנטל השוויונית בין כלל החייבים בשירות. עיינתי בפסיקה שהגישה התביעה בנוגע למקרים שהותאם פרופיל 21 נפשי מטעמים שונים אך גם הציגה תקופות היעדרות קצרות יותר (ע/48/12, רב"ט ב' נגד התצ"ר, ע/162/10, טוראי מ' נגד התצ"ר, ע/28/13, טוראי מ' נגד התצ"ר, ע/4/13, טוראי כ' נגד התצ"ר). ההגנה מצידה הגישה פסיקה של ערכאה ראשונה בעיקר המתייחסת למקרים של פרופיל נפשי דומה לשל הנאשם כאשר מדובר בעונשים קצרים ביותר (ח"י (מח) 17/10 התוב"ץ נגד רב"ט ט', ח"י (מח) 85/11 תוב"ץ נגד טוראי א', מ"ט (מח) 476/17 התוב"ץ נגד טוראי מ'). מעיון בפסיקה הדומה בתקופת ההיעדרות לזו של הנאשם נמצא מתחם ענישה בן שלושה לתשעה חודשים (ע/2/17 התצ"ר נגד טוראי א', ע/51/17, רב"ט ש' נגד התצ"ר, ע/5/17 רב"ט ד' נגד התצ"ר). אולם כאשר מדובר

בהפרעת אישיות כדוגמת זו של הנאשם יש מקום לקבוע את מתחם הענישה בגבול התחתון על 60 ימים.

16. בעניינו של הנאשם שלפניי, בבואי לקבוע את עונשו בתוך מתחם הענישה תוך התחשבות ב"נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה" (סעיף 40א), מצאתי לתת משקל לחומרה להיעדרויותיו הקודמות של הנאשם, לתגובתו למפקדו בדבר חוסר רצונו לחזור לשירות, להכשרה הצבאית שקיבל ולתמיכה שקיבל מהמערכת ומנגד לתת משקל לקולא לנסיבותיו האישיות המורכבות אשר הקשו עליו לשרת בצבא, ועל אף זאת השלים שירות של שנתיים וארבעה חודשים כלוחם ולפיטוריו מן השירות על רקע פרופיל נפשי משמעותי. לפיכך מצאתי שיש מקום לקבוע את עונשו של הנאשם בחלקו הנמוך של מתחם הענישה.

17. ביחס לעונש המחבוש המותנה, אשר ככלל יש מקום לצבור אותו לעונש בגין התיק הנוכחי (ע' 53/17 מ' נגד התצ"ר), מצאתי שבנסיבותיו של הנאשם, נוכח העובדה שאינו צפוי להמשיך בשירות ונוכח המצב שתיאר בתקופת הכליאה, יש להפעילו בחופף.

18. על הנאשם נגזרים, אפוא, העונשים הבאים:

1. שישים (60) ימי מאסר לריצוי בפועל בגין התיק הנוכחי.
2. הפעלתו, בחופף לעונש המאסר המוטל בסעיף 1, של עונש המחבוש המותנה, בן עשרים (20) הימים, שהוטל ב-ת/2 ביום 19/10/2016.
- סך הכל ירצה הנאשם שישים (60) ימי מאסר לריצוי בפועל מיום מעצרו.
3. עונש מאסר מותנה בן 30 ימים למשך שנה, שלא יעבור עבירה לפי סעיף 92 או 94 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.
4. הורדה לדרגת טוראי.

זכות ערעור תוך 15 יום.

ניתנה היום, 25/11/2018, ה' בתמוז התשע"ח, והודעה בפומבי ובמעמד הצדדים.

שופטת